

Likovne aktivnosti didaktički neoblikovanim materijalima u dječjem vrtiću

---

Petravić, Nika

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:324507>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-18**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**NIKA PETRAVIĆ
ZAVRŠNI RAD**

**LIKOVNE AKTIVNOSTI DIDAKTIČKI
NEOBLIKOVANIM MATERIJALIMA U DJEČJEM VRTIĆU**

ČAKOVEC, RUJAN 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Nika Petravić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Likovne aktivnosti didaktički neoblikovanim
materijalima u dječjem vrtiću

MENTOR: mag.art. Andrija Večenaj, predavač

Čakovec, rujan 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	4
SUMMARY.....	5
1. Uvod.....	1
2. Razvoj oblikovanja	2
2.1. Kameno doba.....	2
2.2. Brončano doba.....	3
2.3. Antičko doba.....	4
2.4. Renesansa	7
2.5. Novo doba.....	8
2.6. Dadaizam.....	8
2.7. Ready-made.....	10
3. KIPARSTVO	11
3.1. Puna plastika.....	12
3.2. Razvoj stilova i oblika u kiparstvu	13
4. Metode i tehnike u stvaranju prostornih oblika u kiparstvu.....	14
4.1. Glina	15
4.2. Glinamol	17
4.3. Plastelin	18
4.4. Gips.....	20
4.5. Drvo.....	20
4.6. Kamen.....	21
4.7. Didaktički neoblikovan materijal	23
5. Uloga odgojitelja u likovnoj aktivnosti	24
6. Tijek aktivnosti izrade u vrtiću	25
6.1. Primjeri likovnih aktivnosti didaktički neoblikovanim materijalima.....	31
7. DIDAKTIČKI (PEDAGOŠKI) NEOBLIKOVANI MATERIJAL	39
8. ANALIZA NAKON ODRŽANE AKTIVNOSTI U VRTIĆU	40
ZAKLJUČAK	42
POPIS LITERATURE	43
POPIS PRILOGA:.....	44

SAŽETAK

Ovaj rad istražuje upotrebu likovnih aktivnosti s didaktički neoblikovanim materijalima u dječjem vrtiću. Fokus je na kreativnom procesu koji potiče razvoj dječje mašte, motoričkih sposobnosti te emocionalnog i socijalnog razvoja. Analizira se važnost korištenja različitih materijala poput papira, tkanine, otpadnog materijala i drugih, te kako takve aktivnosti doprinose cjelokupnom razvoju djeteta. Osim toga, razmatraju se metode i tehnike koje odgajatelji mogu primijeniti kako bi potaknuli kreativnost i izražavanje djece kroz likovne aktivnosti. Kroz primjere i studije slučaja, ističu se prednosti takvog pristupa u dječjem odgoju i obrazovanju.

Ključne riječi: Likovne aktivnosti, didaktički neoblikovani materijali, dječji vrtić, kreativnost, razvoj djeteta, odgoj i obrazovanje.

SUMMARY

This paper explores the use of art activities with non-moldable didactic materials in kindergarten settings. It focuses on the creative process that fosters the development of children's imagination, motor skills, and emotional and social growth. The importance of utilizing various materials such as paper, fabric, recycled materials, and others is analyzed, along with how such activities contribute to overall child development. Additionally, methods and techniques that educators can employ to encourage children's creativity and expression through art activities are discussed. Through examples and case studies, the benefits of this approach in early childhood education are highlighted.

Keywords: Art activities, non-moldable didactic materials, kindergarten, creativity, child development, education and upbringing.

1. Uvod

U suvremenom obrazovnom kontekstu, likovne aktivnosti u dječjem vrtiću pripadaju nezaobilaznom mjestu u procesu djetetovog razvoja. Osim što pružaju priliku za izražavanje kreativnosti, ove aktivnosti imaju dublji utjecaj na djetetov emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj. Jedan od ključnih aspekata likovnih aktivnosti u vrtiću jest rad s didaktički neoblikovanim materijalima. Ti materijali, poput papira, tkanine, raznih recikliranih i prirodnih materijala, omogućuju djetetu širok spektar mogućnosti za istraživanje, stvaranje i izražavanje vlastitih ideja.

Ovaj rad ima cilj istražiti važnost i ulogu likovnih aktivnosti s didaktički neoblikovanim materijalima u kontekstu dječjeg vrtića. Kroz analizu relevantnih teorijskih pristupa, istraživanje praktičnih primjera i osvrte na suvremene obrazovne trendove, cilj je razumjeti kako ove aktivnosti doprinose razvoju djece u ranom djetinjstvu. Također, rad će predložiti smjernice i strategije za kvalitetnu integraciju likovnih aktivnosti didaktički neoblikovanim materijalima u pedagoški rad vrtića, s naglaskom na poticanje dječje kreativnosti, motoričkog razvoja te razvoja emocionalne i socijalne kompetencije.

2. Razvoj oblikovanja

Stvaralaštvo je duboko povezano s razinom znanja i predstavlja odraz vremena u kojem se događa. Čovjek koji oblikuje i stvara svojim rukama ugrađuje dio sebe i svoje percepcije svijeta u materiju koju oblikuje (Karavanić, 1990). Likovno stvaralaštvo prisutno je tijekom cijele povijesti čovječanstva, potaknuto različitim motivima kao što su magijski, religijski, osobni, estetski i praktični. Bez obzira na perspektivu iz koje promatramo, bavljenje likovnošću donosi pozitivne utjecaje na ljude (Šarančić, 2013, str. 92).

Uspostava likovnog stvaralaštva kroz povijest jasno ilustrira evoluciju ljudske kreativnosti i tehničkog umijeća, oblikujući tako razvoj oblikovanja. Kroz epohe i kulture, ljudi su se bavili oblikovanjem materijala iz različitih pobuda, bilo da su to bile magijske, religijske, estetske ili funkcionalne. Ovaj kontinuirani proces oblikovanja nije samo rezultirao fizičkim stvaranjem, već je također imao dubok emocionalni i socijalni utjecaj na ljude, oblikujući njihovu percepciju svijeta i njihovu međusobnu interakciju. Stoga, proučavanje likovnog stvaralaštva i razvoja oblikovanja ne samo da nam omogućuje da razumijemo prošlost i sadašnjost, već nam također pruža uvid u buduće smjerove i potencijale kreativnog izraza (Šarančić, 2013, str. 92).

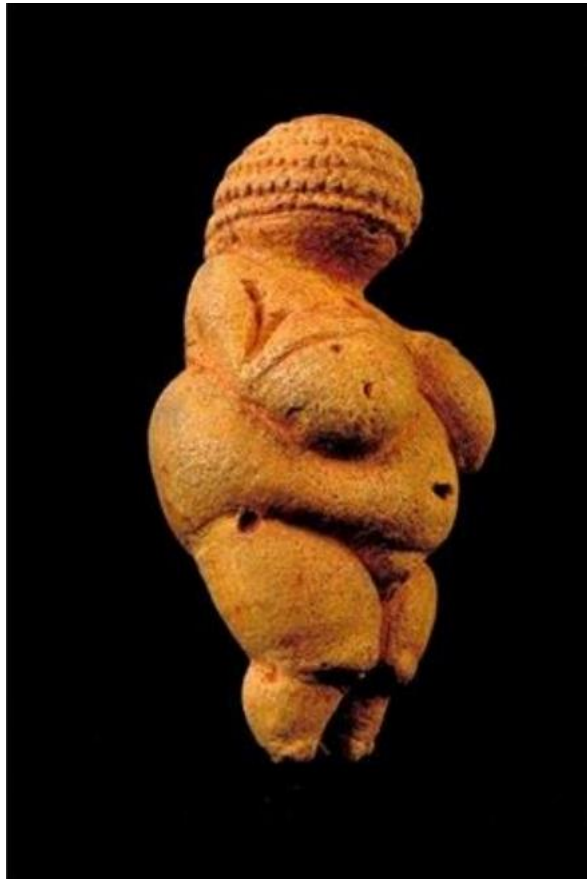
2.1.Kameno doba

Još od kamenog doba, ljudi su pokazivali potrebu za ukrašavanjem predmeta i prostora koje su koristili. Pronađene posude, raznolikih oblika i funkcija, često su bile ukrašavane kako bi se povećala njihova estetska vrijednost i privlačnost. U drevnim civilizacijama poput egipatske, umjetnička djela često su bila povezana s vjеровanjima i obredima, prikazujući simbole moći i poštovanja prema vladarima poput faraona. Arheološki nalazi, poput piramida i mastaba, svjedoče o besprijeornoj vještini oblikovanja u tim drevnim kulturama (Karavanić, 1990).

Interes za oblikovanjem i likovnim izražavanjem vidljiv je kroz povijest, a simboli plodnosti često su bili prisutni u prostorno-plastičnom oblikovanju. Primjerice, Venera iz Willendorfa predstavlja jedno od najstarijih umjetničkih djela koje je vjerojatno bilo povezano s kultovima plodnosti. Umjetnik je namjerno naglasio određene dijelove tijela koji su simbolizirali plodnost, a djelo je oblikovano klesanjem mekog materijala poput vapnenca.

Slika 1. Nepoznato (kamenno doba), Venera iz Willendorfa

Izvor: <http://arheon.net/paleoliticke-venere/#image-1408>

2.2. Brončano doba

Prema Damjanovu (1989), urbanu revoluciju uvjetovao je višak poljoprivrednih proizvoda i niz izuma, uključujući metal, plug, kotač lončarskog kola, te kalendar i pismo. Glina se lako oblikuje i peče kako bi zadržala svoj oblik i čvrstoću. Proces dobivanja željeza iz željezne rudače je složen i dug, pri čemu se odvajaju korisni materijali od onih koji nisu upotrebljivi. Pojavljuje se potreba za dekoriranjem, pri čemu se nekad isključivo uporabni predmeti pretvaraju u dekorativne. Motivi poput spirale često se koriste za ukrašavanje oružja, alata i posuđa za pripremu hrane. Pleter se ističe kao jedan od najstarijih i najprepoznatljivijih motiva u dekorativnoj umjetnosti (Karavanić, 1990).

Uvođenjem metala dolazi i do novih tehnika oblikovanja. Topljeni metal može se liti u kalupe, zadržavajući svoj oblik i čvrstoću nakon hlađenja. Primjerice, skulptura Sunčeva kola iz Trundholma, koja potječe iz brončanog doba, nastala je lijevanjem metala u tehnikama izgubljenog voska. Ova skulptura, koja prikazuje konja i brončani sunčev disk postavljen na šest kotača (od kojih je jedan pozlaćen), izražava izuzetnu preciznost i simboliku u obradi materijala. Analizom simbola na disku, znanstvenici su zaključili da je skulptura imala funkciju kalendara, što sugerira da je astronomsko znanje bilo važno i u tom ranom razdoblju ljudske povijesti.

Slika 2. Sunčeva kola iz Trundholma.

Izvor:

https://hr.wikipedia.org/wiki/Sun%C4%8Deva_kola_iz_Trundholma#/media/Datoteka:Solvo_gnen_Do_2010_1278.tif

2.3. Antičko doba

U antičkoj Grčkoj, kiparstvo je bilo izuzetno važan dio umjetnosti i kulture. Grčki kipari su stvorili neka od najpoznatijih umjetničkih djela u povijesti, koja su ostavila dubok i trajan utjecaj na umjetnost kroz stoljeća. (Karavanić, 1990)

Stilovi kiparstva prema Karavaniću:

Arhaično kiparstvo: U arhaičnom razdoblju (8. - 5. stoljeće pr. Kr.), grčki kipari stvorili su skulpture koje su karakterizirale stroga frontalna postava, izražena simetrija i oskudni izrazi lica. Kipovi su često prikazivali mlade muškarce i žene, kao i bogove i heroje.

Klasično kiparstvo: Klasično razdoblje (5. - 4. stoljeće pr. Kr.) obilježeno je revolucionarnim razvojem u grčkom kiparstvu. Kipovi su postali prirodni i realističniji, s pokretom, izražajnim licima i anatomsom preciznošću. Klasična grčka umjetnost često je prikazivala idealizirane likove, poput junaka, atleta i božanstava.

Helenističko kiparstvo: Helenističko razdoblje (4. - 1. stoljeće pr. Kr.) u grčko je kiparstvo donijelo realizam i raznolikost. Kipovi su postali još emocionalniji, dramatičniji i ekspresivniji, prikazujući širok spektar ljudskih emocija i iskustava.

Tehnike i materijali:

Grčki kipari koristili su različite tehnike i materijale u svom radu. Najčešće korišteni materijal bio je mramor, ali su se također koristili i bronca, terakota i drvo. Kipari su koristili alate poput dlijeta, čekića i šmirgla kako bi stvarali svoje skulpture, a često su ih još i oslikavali kako bi postigli dodatnu ljepotu i realizam.

Tematika:

Grčka kiparstva često su prikazivala mitološke likove, heroje, bogove i božice, kao i portrete poznatih osoba. Skulpture su bile posvećene sportskim natjecanjima, ratnim podvizima, ali i svakodnevnom životu. Grčki kipari su nastojali uhvatiti ljepotu, harmoniju i idealne proporcije ljudskog tijela, što je rezultiralo nekim od najpoznatijih i najcjelovitijih umjetničkih djela u povijesti.

Prva umjetnička djela u kiparstvu nastala su iz oblikovanja drva. Kasnije su umjetnici počeli koristiti broncu i mramor kao materijale za svoje skulpture. U antičko doba, skulpture su često bile obojane živopisnim bojama koje su s vremenom izbljedjele. Tek kasnije, ostavljanje mramora u njegovoj prirodnoj bijeloj boji postalo je uobičajeno. Znanstvenici su primjenom posebnih tehnika uspjeli otkriti originalne pigmente boja, te su pokušali rekonstruirati prvotni izgled skulptura. Na primjeru prikaza Augusta, prvog rimskog cara, primjećuje se izuzetna pažnja posvećena detaljima i savršene proporcije. Bogatstvo i moć su naglašeni brojnim naborima na odjeći. U antičkom slikarstvu, posebno se ističu vaze ukrašene ornamentima poput

meandra. U Rimu su posebno cijenjene freske koje su uspješno stvarale iluziju dubine na dvodimenzionalnim površinama (Damjanov, 1989).

Nakon raspada Rimskog Carstva, događaju se značajne društvene i kulturne promjene. Započinju velike seobe naroda koje su praćene pokrštaivanjem. Svjetovna umjetnost postupno gubi na značaju, dok religijska umjetnost dobiva sve veći ugled. Nicaju mnogi sakralni objekti s različitim razinama arhitektonske razrađenosti. Primjeri izuzetno vrijednih crkvi iz tog razdoblja uključuju crkvu sv. Donata u Zadru (izgrađena početkom 9. stoljeća), crkvu sv. Križa u Ninu (koja ima oblik grčkog križa i potječe iz 9. stoljeća), te crkvu sv. Lucije u Jurandvoru (gdje se nalazi Bašćanska ploča, oltarna pregrada koja potječe otprilike iz 1100. godine). U predromanici ostaje istaknuta ornamentika, osobito pleter. Skulpture su često izrazito dvodimenzionalne. U romanici, proporcije skulptura ponovno postaju naglašene, često u vezi s arhitektonskim elementima. Gotički gradovi su izuzetno razvijeni, opasani zidinama, s razvijenim obrtništvom i trgovinom. Gotika se ističe po gradnji monumentalnih katedrala koje simboliziraju moć i prosperitet grada. Jedan od najpoznatijih primjera je katedrala Notre-Dame u Parizu (Damjanov, 1989). Na primjeru te katedrale, primjetno je kako je kiparstvo tesno povezano s arhitekturom. Kasnogotička skulptura sve više gubi dvodimenzionalnost, počinje se oblikovati i ističe se od zida. Skulpture poput Navještenja i Vizitacije sjajan su primjer kasnogotičkog kiparstva koje naginje renesansnom stilu.

Slika 3. Skulpture navještenja i vizitacije s fasade katedrale u Reimsu.

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kiparstvo_gotike#/media/Datoteka:Reims6.jpg

2.4. Renesansa

Obrtnička proizvodnja i umjetnost cvjetaju u doba renesanse. Renesansni pojedinac teži uspostavi potpune harmonije sa svijetom oko sebe. Interesira ga anatomija, astronomija, oblik i svjetlost. Unutrašnjost prostora postaje jednostavna i statična, s naglaskom na ulazak svjetlosti kroz prozore, vrata i svjetiljke. Renesansa crpi mnogo inspiracije iz antičke umjetnosti, osobito u kiparstvu, gdje dominiraju savršene proporcije (Damjanov, 1989). U renesansi kiparstvo doživljava preporod. Skulpture postaju samostalne i monumentalne, a kipari uživaju visoki društveni status. Primjerice, Michelangelova Pietà jasno odražava antičke utjecaje, ističući savršene proporcije i ideal ljepote. Michelangelo je uspio prenijeti duboku duhovnu povezanost između Gospe i Isusa, prikazujući Isusovu smrt kao prelazak u vječni život. Gledajući to remek-djelo, osjećamo snažnu emocionalnu vezu s likovima.

Slika 4. Michelangelo (1498). Pietà.

Izvor:

[https://hr.wikipedia.org/wiki/Pieta_\(Michelangelo\)#/media/Datoteka:Michelangelo's_Pieta_5450_croptcleaned_edit.jpg](https://hr.wikipedia.org/wiki/Pieta_(Michelangelo)#/media/Datoteka:Michelangelo's_Pieta_5450_croptcleaned_edit.jpg)

2.5. Novo doba

Kako se približavamo suvremenosti, svijet oko nas doživljava dinamične promjene. Vrijeme između inovacija, industrijske proizvodnje i primjene sve je kraće. Istraživački rad dobiva posebnu važnost, dok su slučajni izumi rijetki. Glavni fokus postaje funkcionalnost i praktična primjena. Željezo postaje ključni materijal u konstrukciji i gradnji, što je rezultat industrijske revolucije. Izgrađuju se ceste, mostovi i željeznice kao temelj dobre komunikacije. Pojam bijega postaje povezan s umjetnicima koji se ne mogu uklopiti u takav svijet. Oni stvaraju moderne umjetničke pravce poput ekspresionizma, kubizma, futurizma, simbolizma i nadrealizma. Većina umjetnika istražuje apstraktni prikaz i teži čistoj ekspresiji boja i oblika, dok je fizički svijet manje važan u tom kontekstu. Njihova umjetnost nastoji prikazati unutarnje stanje duše. Primjerice, Henry Moore istražuje oblike kroz svoje radove poput "Dvostrukih ovalnih oblika"(Karavanić, 1990).

Slika 5. Henry Moore, Dvostruki ovalni oblici (1966.)

Izvor: <https://catalogue.henry-moore.org/objects/25571>

2.6. Dadaizam

U početku dadaizam definiramo kao umjetnički pokret protiv malograđanskih stavova i rata koji se protegnuo na sve civilizacijske vrijednosti. Glavni cilj dadaista postao je uništavanje

tradicionalnih vrijednosti, umjetnosti i stvaranje nove koja će je zamijeniti. (Dadaizam, // UMJETNOST- velika ilustrirana enciklopedija, 2016.)

U području likovne umjetnosti, Žmegač (2014.) ističe napuštanje tradicijske figuralnosti koja se manifestira nekonvencionalnom postavljanju predmeta jedan uz drugi. To načelo služi kao temelj za izvedbu dadaističkih kolaža, fotomontaža i preformansa. U središtu interesa ovog pokreta jesu svakidašnji predmeti kojima je pridodan status umjetnine. Umjetnici su kroz besmisao željeli prikazati besmisao u stvarnosti.

Slika 6. Francis Picabia, *Novia* (1916.)

Izvor: <https://proleksis.lzmk.hr/16671/>

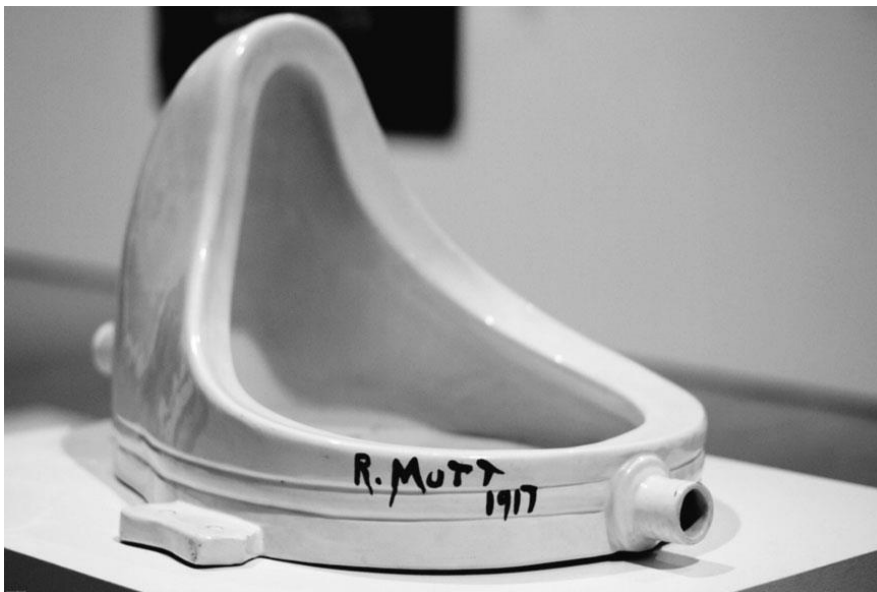
2.7. Ready-made

Podrazumijeva gotove proizvode koji su lišeni svoje uporabne vrijednosti da bi se istaknuli, odnosno predstavili kao umjetnička djela. U tome djelu, ideja je bila važnija od samog izgleda. Umjetnici se prilikom izražavanja u toj umjetničkoj formi ne služe sirovim materijalima, već materijalima koje je oblikovao netko drugi (Bourriaud, 2013).

Razlikujemo dvije vrste ready-madeova. Prvi su čisti ready-madeovi koji predstavljaju predmete oslobođene svog pravog konteksta i smještene u umjetnički kontekst. Drugi su pak asistirani ready-madeovi koji su modificirani, odnosno promijenjeni doradom ili spajanjem više predmeta (Derado, 2019).

„Ocem“ ready-madea smatra se Marcel Duchamp koji je prvi upotrijebio termin kojeg je preuzeo iz odjevne industrije. Ta riječ označavala je artikl kreiran radi prodaje u standardnom obliku i veličini, a ne prema individualnoj narudžbi (Sretenović, 2021).

Slika 7. Marcel Duchamp, Fontana (1912.)

Izvor: <https://www.theartpostblog.com/en/fountain-duchamp/>

3. KIPARSTVO

Damjanov definira skulpturu kao oblikovanje volumena, što je percepcija koja se ne odnosi samo na vizualni dojam već i na taktilni. Oblikovanjem skulpture umjetnik ne oblikuje samo volumen već i prostor oko njega, bilo kao okvir za volumen ili kao njegovu integralnu komponentu. Različita svojstva volumena prepoznavamo kroz omjer mase i prostora, način oblikovanja mase, alate koji su korišteni za oblikovanje te način obrade materijala. Jakubin dodatno razlikuje volumen po drugim karakteristikama, kao što su puni, prošupljeni, jednostavni, složeni, statični, dinamični i sl. Među različitim metodama oblikovanja, klesanje i tesanje su česti načini kojima se masa skulpture smanjuje ili oblikuje pomoću raznih alata. Ove tehnike primjenjuju se na materijalima poput kamena ili drveta. Lijevanje je još jedan dugotrajan proces koji uključuje izradu modela od gline, zatim kalupa od gipsa, u koji se kasnije lijeva metal, često bronca. Modeliranje je, s druge strane, česta metoda oblikovanja, pri čemu se najčešće koristi glina zbog svoje mekoće i fleksibilnosti, što omogućuje oblikovanje prstima.

Osim navedenih metoda oblikovanja, važno je istaknuti i postupke poput modeliranja gline, koji omogućuje umjetnicima da stvore složene i detaljne oblike koristeći prste ili različite alate. Ova tehnika pruža veliku slobodu u kreiranju i eksperimentiranju s oblicima, često rezultirajući živopisnim i dinamičnim skulpturama.

Povijest kiparstva obuhvaća različite stilove i pravce, od antike do suvremenog doba. U svakom razdoblju, umjetnici su se koristili različitim materijalima i tehnikama kako bi izrazili svoje ideje i emocije. Primjerice, kiparstvo renesanse karakterizira idealizacija ljudskog oblika, dok su modernistički kipari eksperimentirali s apstraktnim oblicima i novim materijalima poput metala i plastike.

Kroz povijest, kiparstvo je imalo važnu ulogu u društvu, često se koristeći kao način izražavanja političkih, religijskih ili društvenih ideja. Danas, kiparstvo i dalje ostaje važan dio suvremene umjetnosti, s umjetnicima koji istražuju nove ideje i tehnologije kako bi stvorili originalna djela koja potiču razmišljanje i osjećaje kod promatrača.

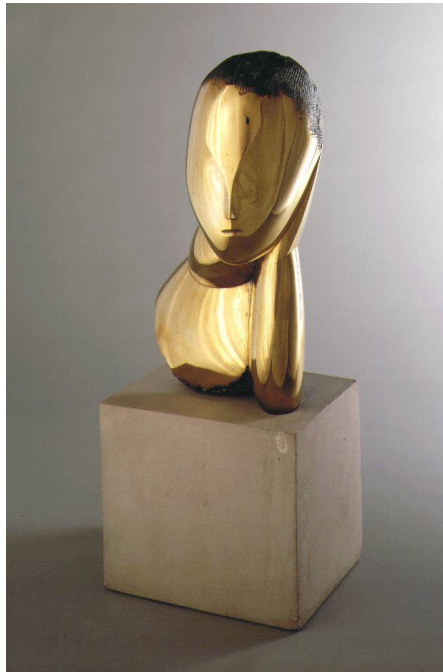
3.1. Puna plastika

"Puna plastika" u kiparstvu referira se na oblikovanje volumena koji se može promatrati s različitih strana, kako ističe Jakubin (1989). Autor dalje navodi da statue ili kipovi predstavljaju statične oblike pune plastike, dok su mobilni oblici dinamični. Koncept pune plastike podrazumijeva odnos mase i prostora te se stoga dijeli na nekoliko kategorija, kao što su monolitna masa, udubljeno-ispupčena masa, prošupljena masa, plošno istanjena masa i linijski istanjena masa. Svaka od tih kategorija ima svoje karakteristike koje određuju percepciju volumena i prostora u skulpturi (Jakubin, 1989).

Masa i prostor u određenom odnosu, osnovno su izražajno sredstvo u kiparstvu. Oblikuju način na koji skulptura komunicira sa svojim okruženjem. Monolitna masa označuje volumen potpuno ispunjen materijalom, prostor i volumen ne prodiru jedan u drugog. Kada masa i prostor ulaze jedan u drugog, tada govorimo o udubljeno-ispupčenoj masi. Prošupljena masa nastaje mogućnošću prolaska prostora kroz masu. Odnosi se na skulpture koje imaju otvore, praznine ili rupe. Plošno istanjena masa ostavlja dojam plohe zbog obrađivanja i istanjivanja. Linijski istanjena masa nastaje kada se masa istanjuje toliko da nas konačan rezultat podsjeća na liniju. U oblikovanju skulptura, masa i prostor su neodvojivi elementi koji zajedno stvaraju jedinstveno umjetničko djelo. Njihov međusobni odnos doprinosi kako će skulptura biti uklopljena u prostor te kako će biti doživljena.

Dodatno, mobilne skulpture, ili mobil, opisuje pokretnu punu plastiku čija je masa minimalna kako bi se omogućilo kretanje. Ove skulpture mijenjaju oblik pod utjecajem vanjskih čimbenika poput strujanja zraka. Brže kretanje površina stvara dojam da se tijelo prostire kroz prostor, stvarajući dinamičan vizualni dojam (Damjanov, 1989).

Slika 8. Brancusi, C. (1910). Muza.

Izvor: <http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/images25/A%20Muse.jpg>

3.2. Razvoj stilova i oblika u kiparstvu

Razvoj stilova i oblika u kiparstvu predstavlja fascinantan put kroz povijest ljudske umjetnosti, obilježen dinamičnim promjenama, kulturnim utjecajima i inovacijama. Od antičkih kipova do suvremenih eksperimentalnih radova, kiparstvo je prožeto raznolikošću stilova, tehnika i materijala.

Antičko kiparstvo, poput onoga što nalazimo u grčkim i rimskim skulpturama, karakteriziraju idealizirani prikazi ljudskog tijela, često povezani s mitologijom i religijom. Ove skulpture prikazuju savršene proporcije i izražavaju estetsku i duhovnu ljepotu. Nakon toga,

srednjovjekovno kiparstvo naginje prema sakralnim temama, prikazujući religijske motive i svetce, često u reljefima ili kao dio arhitekture crkava i katedrala. (Jakubin, 1989).

Renesansno kiparstvo označava preporod klasičnih ideala, s umjetnicima poput Donatella i Michelangela koji su revolucionirali način na koji se ljudski oblik prikazuje. Njihove skulpture, poput "David" i "Pietà", istražuju dinamiku pokreta, dubinu i emocionalnu izražajnost. Barokno kiparstvo donosi dramatičnost i emotivnost, naglašavajući pokret, strast i teatralnost.

U kasnijim epohama, poput klasicizma i romantizma, kiparstvo se okreće prema idealizmu i simbolizmu, prikazujući heroje, mitološke likove i nacionalne legende. Moderno kiparstvo, posebno u 20. stoljeću, eksperimentira s oblicima, materijalima i konceptima, istražujući apstrakciju, minimalizam i konceptualnu umjetnost. (Jakubin, 1989).

Kroz sve ove stilove i epohe, kiparstvo je bilo snažno povezano s društvenim, političkim i kulturnim kontekstom svog vremena. Umjetnici su reagirali na svoje okruženje, izražavajući svoje ideje, osjećaje i vizije kroz oblike i materijale. Kiparstvo je tako postalo ne samo estetski, već i društveno relevantan izraz ljudske kreativnosti i imaginacije.

4. Metode i tehnike u stvaranju prostornih oblika u kiparstvu

Oblikovanje plastike (od grčkog "plassein") implicira sposobnost manipulacije i modeliranja materijala. Naziv "prostorno-plastičko oblikovanje" bliži je procesu oblikovanja koji se obično provodi u okviru nastavnih sati likovne kulture nego samom kiparstvu. U odgojno-obrazovnom kontekstu, učenici će putem tehnika prostorno-plastičkog oblikovanja eksperimentirati s modeliranjem glinom, plastelinom ili drugim materijalima kao što su papir, žica ili didaktički neoblikovani materijali (Tanay, 1995).

4.1. Glina

Glina, koja nastaje raspadanjem određenih stijena poput glinenca, definira se kao fina zrnata zemlja (Jakubin, 1989, str. 116). Postoji nekoliko vrsta gline, a prema sastavu se dijele na primarne i sekundarne. Primarna glina, poznata i kao porculanska glina, sadrži ostatke stijena koje su se nataložile na jednom mjestu i tu ostaju. S druge strane, sekundarne gline poput ilovače, lončarske gline i taložne gline formiraju se taloženjem i miješanjem kalcija, magnezija i željeznih oksida. U nastavi likovne kulture, često se koristi lončarska glina, koja je nekada bila ručno tražena u okolini, dok se danas može nabaviti u trgovinama. Glina je izuzetno podatna i mekana, što je čini idealnim materijalom za prostorno-plastičko oblikovanje (Jakubin, 1989). Rogulj (2010) ističe terapijski učinak oblikovanja glinom, koje opušta i potiče verbalnu komunikaciju kod djece, olakšavajući im suočavanje s problemima i osvještavanje emocija.

Prije oblikovanja, važno je temeljito mijesiti glinu rukama kako bi postala još podatnija, uz dodatak vode po potrebi. Modeliranje glinom može se izvesti na tri načina. Prvo, kod modeliranja od jedne glinene mase, oblikujemo jedan komad gline gnječenjem, savijanjem, izvlačenjem, prošupljivanjem ili stanjivanjem. Takva masa je kompaktna, s niskim rizikom od pucanja. Drugo, modeliranje oduzimanjem od mase podrazumijeva oblikovanje određenog oblika oduzimanjem dijelova gline, što se može postići rezanjem nožem ili drugim alatima. Treće, dodavanjem i građenjem manjih oblika na osnovni oblik stvara se cjelina. Pri spajanju više oblika važno je osigurati dobro utiskivanje ili utrljavanje kako bi se spriječilo pucanje na spojevima tijekom sušenja.

Glinom je moguće postići razne teksture površina. Dok je podatna za potpuno zaglađivanje, različitim tehnikama poput grebanja i struganja mogu se ostvariti hrapave teksture. Gotove radove obično sušimo na zraku, no mogu se i peći u keramičkim pećima kako bi dobili tvrdoću, sjajnu površinu i karakterističnu crvenu boju, poznatu kao terakota. Pravilno skladištenje gline u vlažnoj krpi i najlonskoj vrećici omogućuje očuvanje njezine podatnosti za buduću upotrebu (Jakubin, 1989).

Slika 9. Kip stojeće ogrnute žene (4.-3. stoljeće prije Krista)

Izvor: <https://artsandculture.google.com/asset/terracotta-statuettes-of-a-standing-woman/ZAFVV2xtz2vGQ>

Slika 10. Dječji radovi od gline

Izvor: <https://likovneradionice.hr/galerija-slika/detaljnije/djecji-radovi-304>

4.2. Glinamol

Glinamol, kao specifičan materijal u prostorno-plastičkom oblikovanju, predstavlja intrigantnu kombinaciju gline i drugih dodataka koji pružaju jedinstvene mogućnosti oblikovanja i izražavanja umjetničkih ideja. Ovaj materijal se zbog svoje prilagodljivosti i jednostavnosti često koristi u različitim kreativnim procesima, od likovnog stvaralaštva do terapijskih aktivnosti.

Glinamol se sastoji od glinene baze koja je obogaćena drugim materijalima poput vlakana, celuloznih masa ili ljepila. Ova kombinacija omogućuje mu da zadrži karakteristike gline, poput podatnosti i mogućnosti oblikovanja, dok istovremeno poboljšava njegovu stabilnost, čvrstoću i teksturu. Ovisno o recepturi i dodacima, glinamol može imati različite teksture i svojstva, prilagođavajući se potrebama umjetnika ili terapeuta (Jakubin, 1989).

Kreativci često koriste glinamol kao medij za izradu skulptura, reljefa, modeliranja i drugih prostorno-plastičnih radova. Njegova sposobnost oblikovanja omogućuje umjetnicima da izraze svoju kreativnost i ideje na različite načine, stvarajući jedinstvena djela koja istražuju različite forme, teksture i koncepte.

Osim u umjetničkom kontekstu, glinamol se koristi i u terapijske svrhe, posebno u radu s djecom i osobama s posebnim potrebama. Rad glinamolom potiče motoričke vještine, kreativnost i emocionalni izražaj, pružajući korisnicima mogućnost da se izraze na nekonvencionalan i oslobađajući način (Jakubin, 1989).

Uz to, glinamol je ekonomičan i jednostavan za upotrebu, što ga čini popularnim izborom među umjetnicima, edukatorima i terapeutima diljem svijeta. Njegova svestranost i prilagodljivost čine ga nezaobilaznim alatom u svakom procesu kreativnog i terapijskog oblikovanja.

Slika 11. Dječji radovi od glinamola

Izvor: <https://skolskilstduga.net/svirac/>

4.3. Plastelin

Modeliranje plastelinom donosi kreativno iskustvo kroz upotrebu umjetne mase koja je dostupna u raznovrsnoj paleti boja. Ovaj materijal često dolazi u obliku malih pločica koje omogućuju umjetnicima da oblikuju svoje ideje u trodimenzionalnom prostoru. Slično glini, plastelin ima svoju podatnost i mekoću, što olakšava oblikovanje i stvaranje različitih struktura.

Važno je čuvati plastelin na toplom mjestu kako bi se održala njegova elastičnost i podatnost. Miješanje različitih boja plastelina može rezultirati gubitkom voluminoznosti oblika ili plastičnosti. Stoga je važno pažljivo odabrati boje i njihovo kombiniranje kako bi se postigao željeni efekt.

Svaki oblik koji se modelira plastelinom može se izraditi u drugoj boji, što omogućuje stvaranje interesantnih kompozicija u prostoru. Kombiniranjem boja i oblika, umjetnici mogu izraziti kolorističke odnose i stvoriti dinamične trodimenzionalne strukture koje istražuju prostornu percepciju i estetiku (Jakubin, 1989).

Slika 12. Novo, L. (2013.) Cabeza De Oso Polar

Izvor: <http://www.ponyanarchy.com/art--design/luciana-novo>

Slika 13. Dječji rad od plastelina

Izvor: <https://www.facebook.com/groups/257271934413951/posts/dje%C4%8Dji-vrti%C4%87ki-radovi-od-plastelina/2187900391351086/>

4.4. Gips

Prema Jakubinu (1989), gips se u kiparstvu primarno koristi kao materijal za izradu kalupa koji će poslužiti za lijevanje skulptura od bronce ili gipsa. Glina se koristi za oblikovanje modela koji će poslužiti kao predložak za kalup. Proces izrade kalupa uključuje oblaganje modela od gline gipsom u više dijelova koji se spajaju nakon što se potpuno osuše. Na taj način stvaramo kalup koji se premazuje uljem kako bi se spriječilo zalijepanje lijevanog gipsa. Kada se gips potpuno osuši i stvrdne, kalup je spreman za vađenje. Gotovi odljev gipsane skulpture može se dodatno doraditi postupkom patiniranja.

Slika 14. Ivanščak, F. (1913). Portret Zore Oršić rođ. Kipach

Izvor: <http://digital.arhivpro.hr/muo2/?vdoc=3714>

4.5. Drvo

Kiparstvo se često oslanja na tehniku tesanja kao osnovni način obrade drva. Ovaj postupak omogućuje kiparu da oblikuje željeni oblik odstranjivanjem nepotrebnog dijela drveta. Za ovu vrstu obrade, najčešće se koriste mekša drva poput jele, lipe i vrbe, dok se orah često preferira zbog svoje dugotrajnosti. Kipar prilagođava svoju zamisao prirodnim oblicima drveta,

koristeći različite alate za grubu ili finu obradu. Nakon završetka obrade, drvo može biti obojeno ili premazano lakom kako bi se istaknula njegova prirodna boja (Jakubin, 1989).

Slika 15. Aron Demetz, „The Tainted“

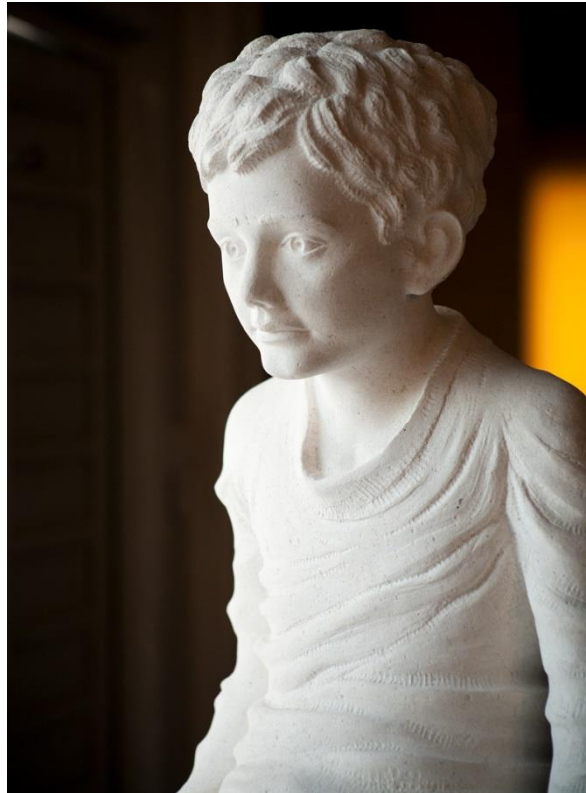
Izvor: <https://www.ignant.com/2013/04/10/aron-demetz/>

4.6. Kamen

Likovni karakter djela često je usko povezan s karakteristikama kamena koji se koristi. Svaki kamen ima svoju specifičnu tvrdoću, gustoću, težinu i boju, što značajno utječe na konačni izgled skulpture. Kiparova tehnika obrade kamena, zajedno s njegovim umijećem, određuje konačni izgled djela. Za klesanje kamena koristi se dlijeto kako bi se postepeno oblikovali i uklonili nepotrebni dijelovi, stvarajući željeni oblik. Također, kipar može koristiti i gipsane odljeve kao modele za obradu kamena, prenoseći točke koje označuju željene oblike u kamenu punktiranjem (Jakubin, 1989).

Osim karakteristika kamena i tehnika obrade, važno je istaknuti kako kipari često pronalaze inspiraciju u samom materijalu. Priroda kamena, njegova tekstura, uzorci i prirodni obrasci često služe kao izvori ideja i kreativnih zamisli. Kroz vještu obradu, kipar može istaknuti ljepotu i jedinstvenost materijala, stvarajući tako djela koja prenose duboke emocionalne i estetske dojmove.

Slika 16. Lovre Jakšić, Dječak

Izvor: <https://galerijajaksic.com/lovre-jaksic/#group-29>

4.7. Didaktički neoblikovan materijal

Oblikovanje didaktički neoblikovanim materijalom usmjereno je na korištenje resursa koji su izgubili svoju prvotnu svrhu, često kao otpad ili reciklirani materijal. Umjesto kupovine, ovi se materijali sakupljaju, traže i ponovno koriste u umjetničkom procesu. Nakon sakupljanja, istražujemo njihove mogućnosti obrade, kombiniranja i oblikovanja, koristeći različite oblike metala, plastike, drveta, papira i slično. Kombiniranjem ovih materijala stvara se kompozicija koja dobiva likovnu vrijednost, a predmeti gube svoju prvobitnu namjenu, postajući tako dio umjetničkog djela (Gregurić, 2003).

Ovaj oblik umjetnosti često se naziva "ready-made", što označava predmete iz svakodnevnog života koji, kada se postave u umjetnički kontekst, postaju umjetnička djela. Na primjer, od kartonskih kutija za ambalažu možemo stvarati građevinske elemente ili urbane strukture, koristeći njihove oblike i dimenzije kao osnovu ili ih oblikujući prema potrebi. Kutije su jedan od najpristupačnijih materijala za ovu vrstu rada, često korišten na satovima likovne kulture. Njihove mogućnosti oblikovanja su raznovrsne, uključujući rezanje, urezivanje, smanjivanje, lijepljenje i sl. (Gregurić, 2003, str. 112).

Kroz rad s didaktički neoblikovanim materijalima potiče se razvoj kreativnosti i mišljenja. Proces započinje traženjem i istraživanjem odbačenih materijala, nastavlja se istraživanjem njihovih karakteristika i tehničkih mogućnosti, te kulminira u građenju kompozicija u prostoru koje reflektiraju individualnu viziju i interpretaciju umjetnika.

Slika 17. Mock, B. (oko 1990). Kalifornijski smeđi medvjed

Izvor: <https://www.brianmock.com/animals>

5. Uloga odgojitelja u likovnoj aktivnosti

U predškolskim ustanovama, odgojitelji imaju ključnu ulogu u poticanju dječje kreativnosti i vođenju aktivnosti povezanih s tim. Njihova svjesnost o ulozi koju imaju ključna je za uspješno obavljanje posla (Đuranović, Klasnić, Matešić, 2020). Biti kreativan odgojitelj znači biti osoba koja sama pokazuje kreativnost i stalno je razvija. Osim toga, važno je posjedovati znanje o metodama koje potiču kreativnost kod djece te imati neobične ideje koje će potaknuti djecu da razmišljaju izvan ustaljenih okvira. Uz kreativnog odgojitelja, djeca se osjećaju slobodnije izražavati svoje misli i ideje, bez straha od osude ili negativne reakcije.

Zadatak odgojitelja je osigurati poticajno okruženje u kojem se djeca mogu razvijati u svim podražajima, omogućiti usmjerenu percepciju i motiviranost djece da istražuju i manipuliraju različitim materijalima. Da se kod djece potakne percepcija, potrebno je osmisliti poticaje koji odgovaraju njihovim interesima. Stoga je važna motivacija kao uvodni dio likovnih aktivnosti. Za nju možemo koristiti priče, razgovor, pjesme i druge medije. Važno je da dijete u motivaciji sudjeluje, da stvara ideje i uz odgojitelja planira aktivnosti. Odgojitelj treba osigurati vrijeme za postizanjem potrebe za likovnim aktivnostima, za zbližavanjem djece s likovnim tehnikama i istraživanjem istih.

Kako bi likovne aktivnosti bile što kvalitetnije održane, odgojitelj treba biti dobro upoznat s tehnikama i materijalima koje će ponuditi djeci.

„Za razvoj dječje kreativnosti i likovnih sposobnosti vrlo je važan utjecaj odgojitelja koji omogućuje bogatstvo motivacijskih poticaja i djeci dopušta slobodu, i uvažava njihove interese i mogućnosti.“ (Novaković, 2014.)

6. Tijek aktivnosti izrade u vrtiću

ROBOTI

Aktivnost se održala u starijoj dobnoj skupini, u jutarnjim satima poslije doručka. U aktivnosti je sudjelovalo desetero djece. Na stol sam postavila određene materijale za izvedbu aktivnosti. Pitala sam djecu što roboti imaju na sebi, koja boja prevladava na njima, jesu li i oni ikad vidjeli robote i od čega su oni napravljeni. Razgovarali smo o tome za što se roboti koriste i kako se pokreću, te smo raspravljali o materijalima od kojih bismo mi mogli izraditi robote. Pripremila sam materijale kao što su stiropor, kartonske kutije, aluminijska folija, čačkalice, gumbi, spužvice, pomponi, kolaž papir, ljepilo i škare. Djeca su s velikom vještinom i zanimanjem izrađivala svoje robote. Neka su djeca tražila moju pomoć kod spajanja udova s čačkalicama. One koje nismo mogli sastaviti, zalijepili smo vrućim ljepilom.

Slika 18. Izrada robota

Slika 19. Izrađeni roboti

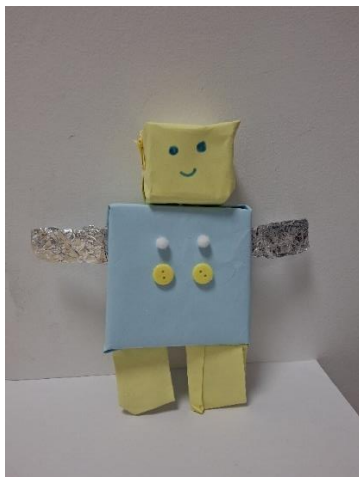

Izvor: Dječji vrtić Bedekovčina, Bedekovčina

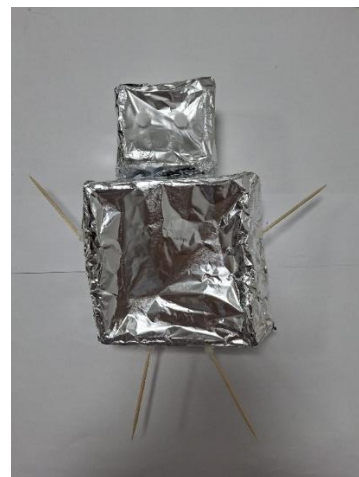
Slika 20. Robot (dječji rad)

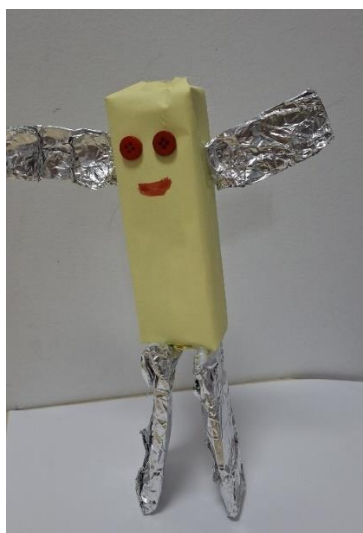
Slika 21. Robot (dječji rad)

Slika 22. Robot (dječji rad)

Slika 23. Robot (dječji rad)

Slika 24. Robot (dječji rad)

Djeca su s velikim interesom i uzbuđenjem pristupili aktivnosti. Možemo primijetiti kako su gotovo sva djeca koristila manji stiropor za prikaz glave robota, te kutiju koja je veća za prikaz tijela. Njih su omotali u kolaž papir ili aluminijsku foliju. Za prikaz ruku i nogu koristili su samo aluminijsku foliju koja je savijena više puta kako bi se dobilo na volumenu.

Odstupanja tomu možemo primijetiti na radu 23. u kojem je dječak koristio samu jednu kutiju i na njoj nacrtao usta flomasterom i stavio gumbe kao oči.

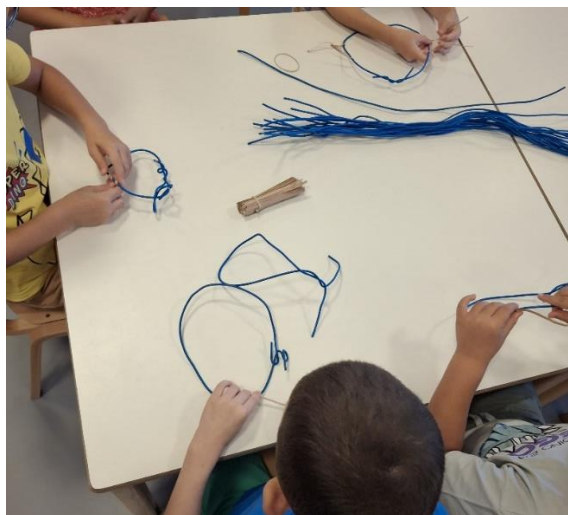
Na radu 22. dječak je robotu napravio ruke i noge od čačkalica kojima je prva namjena bila pričvršćivanje, odnosno spajanje udova i glave s tijelom robota.

Robot od dječaka (koji ima poteškoće u razvoju) s desne strane na slici 19., osobno me najviše oduševio. Na njemu ne postoji sličnosti s drugim robotima. Za tijelo i glavu koristio je stiropor, te ga na glavi nije umotao u papir ili aluminijsku foliju. Noge je napravio od kartonskih kutija u kojima je bila zapakirana aluminijska folija, također ih nije umotao. Na ruke od čačkalica stavio je kuglice folije kako bi prikazao šake.

KUKCI

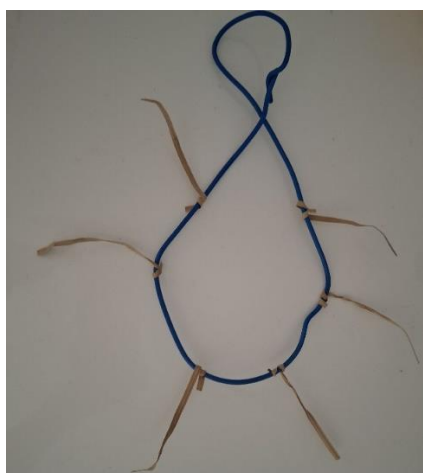
Aktivnost sam provodila u starijoj skupini, bilo je dvanaestero djece. Prvo smo se okupili na tepihu kako bih im objasnila što će u aktivnosti raditi. Pitala sam ih znaju li koje sve životinje spadaju u kukce, koliko koji ima nogu, znaju li čemu služe ticala. Sudjelovalo je osmero djece. Na stolu sam pripremila dvije vrste žice. Jedna je bila dulja i deblja, dok je druga bila vrlo kratka, tanka i lakše savitljiva. Od tih žica trebali su izraditi kukca. Dječaci su s lakoćom savijali žicu, dok je djevojčicama trebala pomoć pri spajanju „nogu kukca“.

Slika 25. izrada kukaca od žice

Izvor: Dječji vrtić Bubamara, Donja Stubica

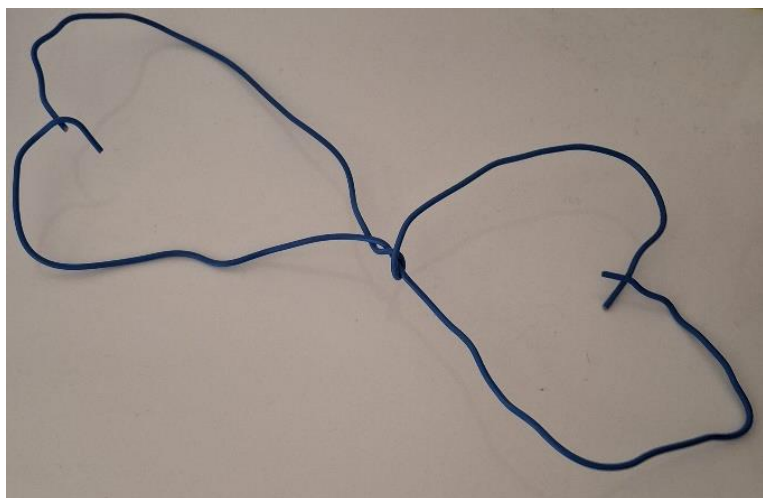
Slika 26. Kukac-Magdalena, 5 godina

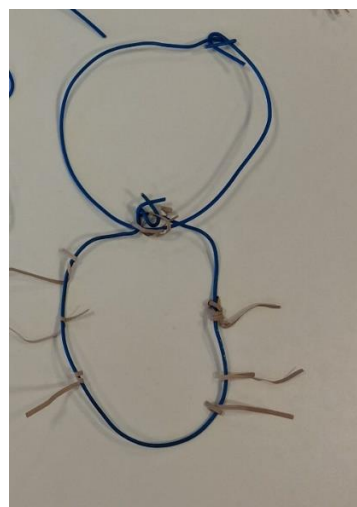
Slika 27. Kukac-Bruno, 5 godina

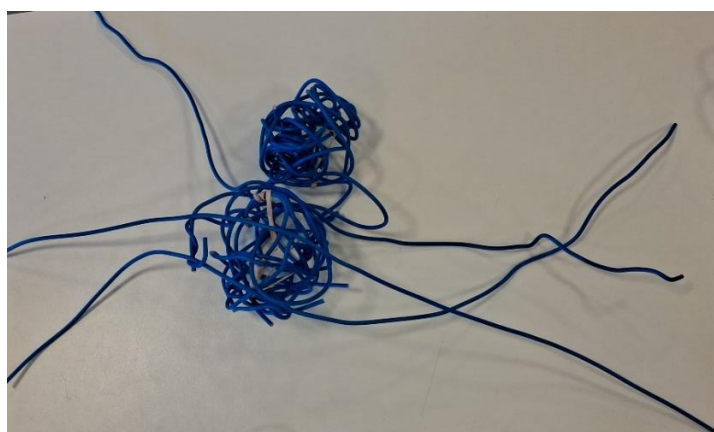
Slika 28. Kukac- Doris, 5 godina

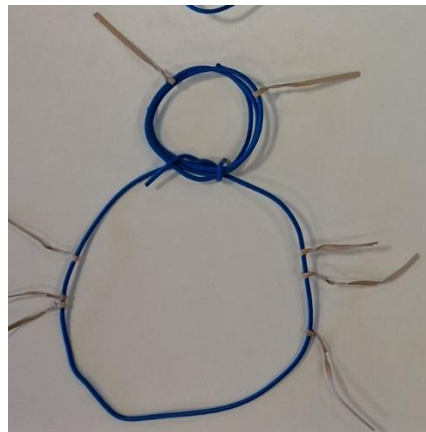
Slika 29. Kukac- Fran, 6 godina

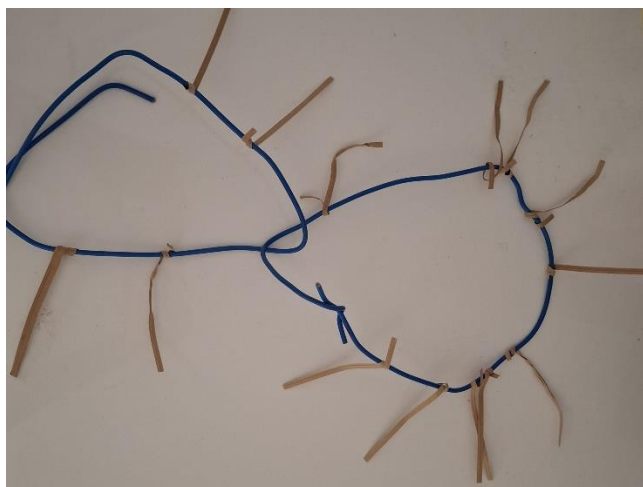
Slika 30. Kukac- Maksim, 6 godina

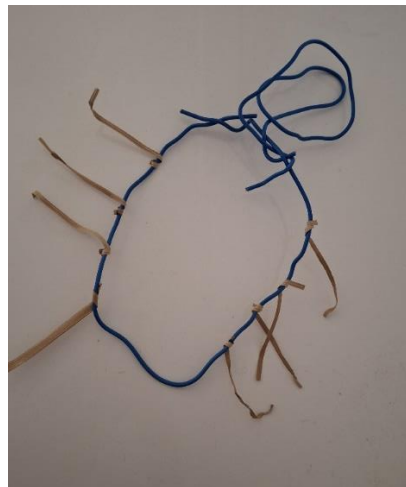
Slika 31. Kukac- Lukas, 6 godina

Slika 32. Kukac- Dorian, 5 godina

Slika 33. Kukca- Leon, 6 godina

Na radovima pod brojem 27., 29., 31., 32., i 33. primjećujemo da su djeca koristila dvije veće žice za prikaz glave i tijela, i mnogo manjih za prikaz nogu kukca. Naravno, broj nogu se kod svakog razlikuje.

Na radu 26. djevojčica je za prikaz glave i tijela koristila samo jednu veću žicu koju je savinula u osmicu kako bi dobila dva dijela žice.

Dok su se ostali odlučili za klasičan prikaz kukca, djevojčica na radu 28. od dvaju je žica prikazala krila leptira. Također, rad 30. prikazuje pauka za kojeg se dječak jako potrudio i zadnji je ostao raditi aktivnost. Koristio je mnogo žica koje je isprepletao u kugle (tijelo pauka) i kroz njih provukao ravne žice koje su predstavljale noge pauka.

Tijekom izrade, djeca su razvijala maštu i kreativnost, unapređivala vizualnu percepciju i proširivala svoje znanje. Metode korištene tijekom aktivnosti uključivale su igru, usmeno izlaganje, demonstraciju, promatranje i poučavanje. Primarni cilj bio je upoznati djecu s materijalima od kojih se svašta može izrađivati i načinima na koje ih možemo prikazati. Bila sam vrlo zadovoljna što su sva djeca sudjelovala u aktivnostima i sa zanimanjem odradili iste, te bili ponosni na svoj uspjeh.

Promatrajući djecu, vidjela sam njihovu složnost, dijeljenje materijala, prihvatljivu komunikaciju bez sukoba i uvažavanje tuđih ideja. To me motiviralo da kao budući odgojitelj što češće koristim didaktički neoblikovane materijale za provođenje likovnih aktivnosti.

6.1. Primjeri likovnih aktivnosti didaktički neoblikovanim materijalima

KOMPOZICIJA OD PRIRODNIH MATERIJALA-RAZIGRANA SLOBODA

Materijali: komadi drva, kamenje, lišće, razni materijali iz prirode

Motivacija: Odlazak s djecom do obližnjeg parka. Dok su svi na okupu, objasniti djeci da slijedi aktivnost prikupljanja materijala od kojih će kasnije izrađivati svoju kompoziciju. Neka sami osmisle kojih materijala trebaju više, a kojih manje. Dati im vrećice u koje će uz igru i istraživanje prikupljati materijale iz prirode.

Pustiti djeci na slobodu da sami kreiraju svoju kompoziciju. Da sami smisle što će kamo staviti i što će to predstavljati.

Slika 34. Karen Klassen, Early History

Izvor: <https://karenklassenmosaics.ca/>

Slika 35. Karen Klassen, Early Traces

Izvor: <https://karenklassenmosaics.ca/>

Slika 36. Dječji rad, Land art

Izvor: <https://www.landartforkids.com/what-is-land-art.html>

Slika 37. Dječji rad, Land art

Izvor:

<https://www.facebook.com/Landartforkids/photos/a.846164132133286/3653850644697940/?type=3>

LICA/MASKE

Materijali: plastične boce, kanistri, čepovi, tkanine, konci, cijevi, kolaž papir

Motivacija: Igrokaz „Vesela i tužna maska“ (Sanja Kireta)

Nakon pročitanoig igrokaza, upitati djecu kako im se sviđjelo. Što misle kako je izgledala tužna maska, a kako sretna? Što su sve imale na sebi? Kojim bojama bi prikazali tužnu/sretnu masku?

Djeca će na plastičnim bocama i kanistrima prikazati svoju izmišljenu masku. Pomoću tkanine i ostalih materijala, tu će masku ukrasiti odnosno dodati sve što se nalazi na prikazu lica. Odgojitelj pomaže djetetu izrezati vrh plastične boce, oči, usta (ako dijete želi izrezati).

Slika 38. David Edgar, Angry Young Man

Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/276127020878798978/>

Slika 39. Romuald Hazoumè (2020.) Amīna

Izvor: <https://www.artsy.net/artwork/romuald-hazoume-amina>

Slika 40. David Edgar, Duncce's Dilemma

Izvor: http://www.plastiquarium.com/plastiquarium_gallery.html

Slika 41. Radovi prikaza maski

Izvor: <https://www.flickr.com/photos/manualscanigo/>

ŽIVOTINJE OD PLASTIČNIH BOCA

Materijali: plastične boce, kartonski tuljci, čepovi, razni drveni oblici, šarafi, ručke, gumbi, kablovi

Motivacija: S djecom razgovarati o recikliranju. Pitati ih što sve možemo reciklirati i kako. Zašto je važno recikliranje? Možemo li ponovno upotrijebiti neke materijale umjesto da ih bacimo? Također, razgovarati o vrstama životinja, njihovim dijelovima tijela. Pitati ih kako bi oni prikazali određenu životinju od ponuđenih materijala.

Djeca mogu izabrati koju životinju žele prikazati i kojim ponuđenim materijalom. Potrebno je osigurati dovoljno materijala, te im pomoći pri spajanju, lijepljenju dijelova. Na kraju aktivnosti djeca mogu obojiti svoj rad.

Slika 42. Dječji rad

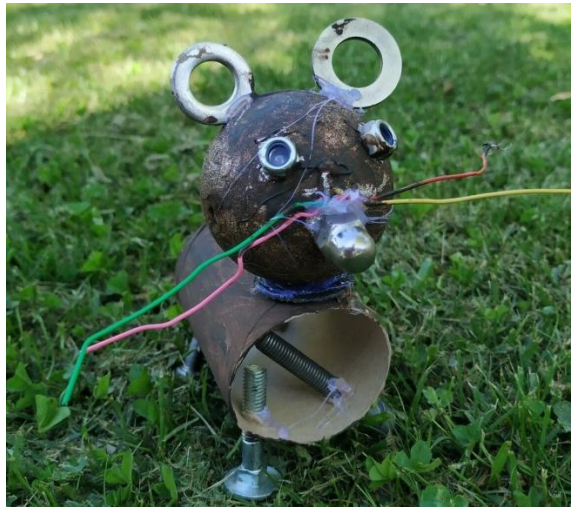
Izvor: <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/pljesak-molim/rezultati-nagradnog-natjecaja-stvaranje-jedne-izlozbe/>

Slika 43. Dječji rad

Izvor: <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/pljesak-molim/rezultati-nagradnog-natjecaja-stvaranje-jedne-izlozbe/>

Slika 44. Dječji rad

Izvor: <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/pljesak-molim/rezultati-nagradnog-natjecaja-stvaranje-jedne-izlozbe/>

Slika 45. Dječji rad

Izvor: <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/pljesak-molim/rezultati-nagradnog-natjecaja-stvaranje-jedne-izlozbe/>

7. DIDAKTIČKI (PEDAGOŠKI) NEOBLIKOVANI MATERIJAL

Jedan od ključnih uvjeta za učenje i razvoj djeteta u vrtiću je kvalitetno osmišljeno prostorno-materijalno okruženje, koje predstavlja temelj za stvaranje dobrog kurikuluma. Prostorno-materijalni kontekst utječe na misli, osjećaje i djelovanje djeteta. U tom kontekstu, važno je uključiti i pedagoški neoblikovane materijale, koji potiču dječju maštu i kreativnost.

Od pedagoški neoblikovanih materijala izrađujemo didaktička sredstva i igračke za rad s djecom. Ove aktivnosti obično uključuju suradnju djece i odraslih, što djeci omogućuje stjecanje samopouzdanja i vjere u vlastite sposobnosti te razvijanje spoznaje o vrijednosti ljudskog rada. Didaktičke igračke izrađene na ovaj način često su djeci zanimljivije od onih kupljenih. (https://www.dv-zirek.hr/novosti_detaljno.asp?page=40)

To su materijali koji nisu posebno dizajnirani kao didaktička sredstva, ali se koriste za igru, izradu didaktičkih predmeta i igračaka, istraživanje i eksperimentiranje. Ovaj otpadni materijal, prisutan u svakom kućanstvu, možemo iskoristiti za dječju igru i kreativno stvaranje.

U pedagoški neoblikovane materijale ubrajamo PET boce, kartonsku ambalažu, tetrapak, novinski papir, čaše od jogurta i slično. Igra i stvaranje s ovakvim materijalima svestrano potiče dječji razvoj, a djeca uživaju u novim izazovima. Korištenjem pedagoški neoblikovanih materijala recikliramo, učimo djecu recikliranju i time doprinosimo očuvanju okoliša.

Prednosti igre s pedagoški neoblikovanim materijalima uključuju:

- Potiče usvajanje novih znanja (upoznavanje različitih materijala i njihovih svojstava).
- Razvija nove vještine (korištenje škara, kista, batića, pincete).
- Razvija različite sposobnosti (od tjelesnih – fina i gruba motorika, do psihičkih – opažanje, kreativno rješavanje problema).
- Poticanje dječje mašte i sposobnosti imaginacije.
- Razvoj kreativnosti.
- Omogućuje opušteno rukovanje materijalima.
- Promiče recikliranje i uči djecu važnosti recikliranja.
- Materijali su besplatni

8. ANALIZA NAKON ODRŽANE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

Tijekom aktivnosti djeca su pokazala veliku zainteresiranost za izradu robota i kukaca, a na kraju aktivnosti dobili su dopuštenje ponijeti iste kući.

Tijekom izrade svih aktivnosti prevladavala je vesela atmosfera, djeca su se trudila napraviti što bolje.

Lijepljenje sitnih detalja na robotima zahtijevalo je preciznost i razvijenu finu motoriku šake, nekoj djeci to je predstavljalo problem pa su tražila moju pomoć. Isto kao i kod savijanja žice u izradi kukaca.

Provedba aktivnosti:

Aktivnosti od didaktički neoblikovanih materijala održane su s ciljem poticanja dječje kreativnosti, motorike i socijalnih vještina. Djeca su imala na raspolaganju različite materijale poput kartonskih kutija, aluminijske folije, konaca, pompona, tkanine, gumbića, čačkalica, žice, čepova.

Reakcije djece

Djeca su s velikim entuzijazmom pristupila aktivnosti. Odmah su se uključila u odabir i rukovanje materijalima, pokazujući znatiželju i kreativnost. Tijekom izrade, primijećena je njihova suradnja, razmjena ideja i međusobno pomaganje.

Postignuti ciljevi

- 1. Kreativnost i mašta:** Djeca su uspješno koristila različite materijale za stvaranje jedinstvenih robota, što je potaknulo njihovu maštu.
- 2. Motorika:** Aktivnosti su uključivale rezanje, lijepljenje i oblikovanje materijala, što je doprinijelo razvoju fine motorike.
- 3. Socijalne vještine:** Djeca su surađivala, dijelila materijale i ideje te rješavala probleme zajedno, što je potaknulo njihove socijalne vještine.
- 4. Ekološka svijest:** Korištenjem recikliranih materijala, djeca su naučila o važnosti recikliranja i ponovne upotrebe svakodnevnih predmeta.
- 5. Samopouzdanje:** Djeca su bila ponosna na svoje kreacije, što je osnažilo njihovo samopouzdanje.

Zaključak održane aktivnosti u vrtiću

Aktivnost izrađivanja robota i kukaca od didaktički neoblikovanih materijala bile su vrlo uspješne. Djeca su uživala u procesu stvaranja i postigla brojne ciljeve, uključujući razvoj kreativnosti, motorike, socijalnih vještina i ekološke svijesti. Preporučuje se nastaviti s ovakvim aktivnostima kako bi se djeci omogućio daljnji razvoj ovih važnih vještina.

ZAKLJUČAK

Istraživanje je pokazalo da likovne aktivnosti didaktički neoblikovanim materijalima imaju značajan utjecaj na razvoj djece u vrtićima. Kroz provedbu različitih aktivnosti koje uključuju upotrebu recikliranih i neoblikovanih materijala, uočeni su pozitivni rezultati u više ključnih područja dječjeg razvoja.

Kreativnost i mašta djeteta poticani su kroz slobodno izražavanje i transformaciju jednostavnih predmeta u umjetničke kreacije. Istovremeno, likovne aktivnosti doprinose razvoju motoričkih vještina kroz različite oblike manipulacije materijalima.

Socijalne vještine djece jačaju kroz suradnju, dijeljenje ideja i međusobnu podršku tijekom likovnih aktivnosti. Osim toga, korištenje recikliranih materijala potiče ekološku svijest kod djece i uči ih važnosti recikliranja i očuvanja okoliša.

Kroz aktivnosti didaktički neoblikovanim materijalima, djeca razvijaju samopouzdanje, samosvijest te stječu vjeru u vlastite sposobnosti. Ovi rezultati naglašavaju važnost integracije ovakvih aktivnosti u program rada vrtića kako bi se podržao cjeloviti razvoj djece u ranom djetinjstvu.

POPIS LITERATURE

1. Pokrivka, V. (1980). Dijete i scenska lutka - Priručnik za odgajatelje u dječjim vrtićima. Zagreb: Školska knjiga
2. Vrzan, D. (n. d.) Zabavne igre neoblikovanim materijalima. Dječji vrtić Sisak Novi. <https://vrticsn.hr/zabavne-igre-neoblikovanim-materijalima/>
3. Beech, R. (2011). 80 Best-Ever Projects: Origami. Leicestershire: Anness Publishing Ltd.
4. Damjanov, J. (1988). Likovna umjetnost I. dio. Zagreb: Školska knjiga.
5. Damjanov, J. (1989). Likovna umjetnost II. dio. Zagreb: Školska knjiga
6. Duran, E., Ballone Duran, L., Worch, E. (2009). Papier-Mâché animals: An integrating theme for elementary classrooms. Science education review, 8 (1), 19 - 29.
7. <https://www.researchgate.net/publication/255649948>
8. Gregurić, N. (2003). Oblikovanje papirom, alufolijom i didaktički neoblikovanim materijalima. Zagreb: Educa
9. Herne, S., Cox, S., Watts, R. (2009). Readings in primary art education. Bristol: Intellect Books.
10. Herzog, J., Duh, M. (2013). Examples of Applying Contemporary Art Practices in the Visual Arts Curriculum in Grammar Schools. Croatian Journal of Education 15 (1), 55–69. <https://hrcak.srce.hr/106513>
11. Hunter, D. (1943). Papermaking: The history and tehniqe of an ancient craft. New York: Dover publications, inc.
12. Huzjak, M. (2008). Učimo gledati 1-4. Zagreb: Školska knjiga.
13. Jakubin, M. (1989). Osnove likovnog jezika i likovne tehnike. Zagreb: Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu.
14. Karavanić, A. (1990). Oblikovanje – teorija i praksa. Zagreb: Itro „August Cesarec“
15. Lee Carroll, K. (2007). Better Practice in Visual Arts Education: Building Effective
16. Teaching Through Educational Research. Baltimore: Maryland State Department of Education.
17. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, (1999). Hrvatska enciklopedija.
18. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=46541>
19. Šarančić, S. (2014). Dobrobiti likovnog stvaralaštva. Napredak, 154 (1-2), 91-104. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/138833>

20. Tanay, E. R. (1995). Tehnike likovnog izražavanja: od olovke do kompjutora. Zagreb: Zaklada Zakej.
21. Turković, V. (2013). Likovno obrazovanje: nove pedagoške prakse. Dostupno na: <https://www.bib.irb.hr/pregled/znanstvenici/141664>

POPIS PRILOGA:

1. Slika 1. Nepoznato (kamenno doba), Venera iz Willendorfa
2. Slika 2. Sunčeva kola iz Trundholma
3. Slika 3. Skulpture navještenja i vizitacije s fasade katedrale u Reimsu
4. Slika 4. Michelangelo (1498) Pietà
5. Slika 5. Moore, H. (1966.) Dvostruki ovalni oblici
6. Slika 6. Picabia, F. (1916.) Novia
7. Slika 7. Duchamp, M. (1912.) Fontana
8. Slika 8. Brancusi, C. (1910). Muza
9. Slika 9. Nepoznato (4.-3.st.pr.Kr.) Kip stojeće ogrnute žene
10. Slika 10. Dječji radovi od gline
11. Slika 11. Dječji radovi od glinamola
12. Slika 12. Novo, L. (2013). Cabeza De Oso Polar
13. Slika 13. Dječji rad od plastelina
14. Slika 14. Ivanščak, F. (1913). Portret Zore Oršić rođ. Kipach
15. Slika 15. Demetz, A. (2013.) The Tainted
16. Slika 16. Jakšić, L., Dječak
17. Slika 17. Mock, B. (oko 1990). Kalifornijski smeđi medvjed
18. Slika 18. Izrada robota
19. Slika 19. Izrađeni roboti
20. Slika 20. Robot (dječji rad)
21. Slika 21. Robot (dječji rad)
22. Slika 22. Robot (dječji rad)
23. Slika 23. Robot (dječji rad)
24. Slika 24. Robot (dječji rad)
25. Slika 25. Izrada kukaca od žice
26. Slika 26. Kukac- Magdalena, 5 godina

27. Slika 27. Kukac- Bruno, 5 godina
28. Slika 28. Kukac- Doris, 5 godina
29. Slika 29. Kukac- Fran, 6 godina
30. Slika 30. Kukac- Maksim, 6 godina
31. Slika 31. Kukac- Lukas, 6 godina
32. Slika 32. Kukac- Dorian, 5 godina
33. Slika 33. Kukac- Leon, 6 godina
34. Slika 34. Klassen, K., Early History
35. Slika 35. Klassen, K., Early Traces
36. Slika 36. Dječji rad, Land art
37. Slika 37. Dječji rad, Land art
38. Slika 38. Edgar, D., Angry Young Man
39. Slika 39. Hazoumè, R. (2020.) Amīna
40. Slika 40. Edgar, D., Duncce's Dilemma
41. Slika 41. Radovi
42. Slika 42. Dječji rad
43. Slika 43. Dječji rad
44. Slika 44. Dječji rad
45. Slika 45. Dječji rad

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.
